

TAZETTE #1

THEATERAANZEE.BE

VRIJDAG 27/07/2012

Is die springplankfunctie de grote waarde van een passage op Theater Aan Zee?

SDS: "Ik denk van wel. We zouden dat zelfs nog veel meer willen zijn. We proberen zoveel mogelijk aan de jonge makers te geven. Het is van belang dat we overal het maximum proberen uit te halen, zodanig dat het voor iedereen verder dan het festival draagt. In die zin kun je inderdaad wel spreken van een 'springplank'. (pauze) Natuurlijk hebben we dat niet helemaal in handen hé. We kunnen het enkel stimuleren."

Welke rol speelt de stad Oostende in het hele plaatje?

SDS: "Ik denk dat Oostende een zeer grote rol speelt. We hebben immers geen enkele theaterzaal ter beschikking. Iedere jonge maker staat op locatie. We hebben steeds geprobeerd om een plek te zoeken die bij de inhoud van de voorstelling past. Op die manier infiltreert het werk automatisch in de binnenstad. Bovendien creëert dit gegeven een compleet andere context. Zoals Liv zegt: het publiek is zeer gemengd. Naast de reguliere toeschouwers uit het theatercircuit zijn er ook veel trouwe bezoekers uit Oostende zelf. Zo was ik vanmiddag nog aan het babbelen met een vrouw die speciaal haar vakantie op Theater Aan Zee afstemt. Om erbij te kunnen zijn."

Waar kijken jullie zelf naar uit?

SDS: "Naar alles. (lacht) Het is misschien dom om te zeggen maar ik wil echt alles gezien hebben."

LL: "Het is vaak raar om een voorstelling voor de tweede keer te zien. Je gaat dan voornamelijk met één vraag de zaal binnen: 'blijft die eerste *feel* ook hier overeind?' Sommige voorstellingen hebben we al een eindje niet meer gezien. Het idee om op locatie te werken is daarin ook cruciaal. Wat ik hoop is dat de voorstelling op één of andere manier door de locatie wordt versterkt."

SDS: "De aanpassing aan een locatie is dé uitdaging die elke maker hier aangaat." (HD)

TELEX

Stephan Vanfleteren, bekend van zijn prachtige portretreeks *Visscherskoppen*, maar ook van talrijke reportages in *De Morgen*, opent vandaag om 17u de foto-expo's van Sammy Baloji en Kiripi Siku in het Leopoldpark. Iedereen welkom op meetingpoint Familiepark.

Iets te zeggen? Val er je geliefden niet langer mee lastig, maar kom het op de Speakers' Corner vertellen. We draaien dagelijks om 15u30 een spreekwoordelijke bierbak om in de buurt van de kiosk in het Leopoldpark. Alle onderwerpen zijn toegelaten, maar we houden het beschaafd. Info via annabel@tartart.be!

De eerste speakers zijn trouwens niet de minsten: Adriaan Van Aken van BZB komt iets vertellen op basis van een tekst uit zijn studententijd (Van Aken volgde toneelregie aan het Brusselse RITS) over Kunst en Esthetica. Daarna neemt acteur Warre Borgmans de fakkel over voor een kort exposé over de Staat van het Leven.

Heb je oude t-shirts op overschot? Breng ze binnen aan de infostand op Café Koer, tijdens de workshops van Waka Waka Afrika maken we er voetballen van!

Om je avond in schoonheid af te sluiten hebben we dit jaar een tropische cocktailbar, in de kiosk, en onder de Radio TAZ-studio. Wie wil weten wat er in de TAZ Vegas, of de TAZ-less-Vegas, zit: één adres!

COLOFON

Redactie: Steven Heene, Evelyne Coussens, Margo Van Syngel, Filip Tielens, Hannes Dereere, July Mollin, Koen Aelterman, Simon Vandekerckhove

Foto's: Christophe Brysse, Moon Saris, Freek Verdonck, Herman Stehouwer, Geert Brams, Mirjam Devriendt

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER: LUC MUYLEAERT,
TARTART VZW, JAN DECLERCKSTRAAT 2, 8400 OOSTENDE.

AFTRAP IN LEOPOLDPARK OPENING MET FOLK EN ROCK

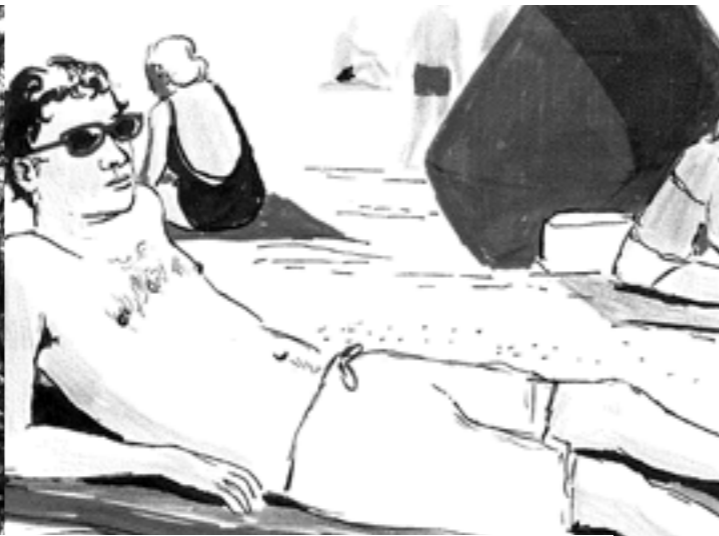
Een nieuwe locatie, een nieuw geluid: gisteren werd in het Leopoldpark de officiële aftrap gegeven voor tien dagen theater, muziek en literatuur. Tussen de mensen merkte je de opwinding: de bekenden en het gekende van elk jaar, maar ook nieuwsgierigheid naar wat men nu weer ontdekken zal. Of misschien was het gewoon het idee dat de zomer in Oostende pas écht begint als Theater Aan Zee van wal steekt. In de snikhete tent in het park, die nu

het nieuwe Café Koer is, mocht de groep Pasmans Deluxe (geïnspireerd op *Het Dwaallicht* van Willem Elsschot) iedereen nog net dat tikje meer opwarmen voor Theater Aan Zee. Met z'n negenen brachten ze ingetogen, folky muziek met samenzang, experimenten met strijkstokken op cimbalen en af en toe een wat meer funky sound. Maar de muziek van de fictieve familie Pasmans moet je tijd geven - iets waartoe niet iedereen even bereid was, zo bleek. Over dan maar naar het tweede luik van de openingsavond: Statue. Deze groep jonge wolven, vorig jaar winnaar in de categorie Jong Muziek, bleek dé revelatie van het muziekluik. Ook nu weer verblufte Statue de toeschouwers met een *wall of sound*.

Die *wall* mag je redelijk letterlijk nemen: op een heuvel in het park, onder een bladerdak zorgde een zestal gitaristen op een rijtje voor soms rustige melodieën die perfect bij de locatie pasten, waarna ze er meteen hard inhakten met hardcore gitaargeluid. Jonge TAZ-bezoekers en headbangers Jef en Ruben vonden vooral hun psychedelische sound “machtig”. Ze hoorden invloeden van zowel Pink Floyd als Jimi Hendrix. “Je miste dan ook echt geen zanglijn, de gitaren vulden alles perfect op. Ook de drummer die als een wildeman te keer ging was een echt spektakel!” Maar er moet Jef echt nog iets anders van het hart “Ik vind Theater Aan Zee hier in het park duizend keer mooier dan anders. Jaja, er zijn echt nog uitgroeimogelijkheden. Ik zie het zo voor me: een drijvend podium hier in de vijver. Schrijf dat er maar bij.” Een mooi contrast met de jonge muzikfans vormden Dirk en Alma, twee zestigplussers die op de eerste rij in de zeteltjes genoten van het licht anarchistische Statue. “Wij kamperen hier in Oostende met de mobilhome, en sinds enkele jaren proberen we elk jaar iets van Theater Aan Zee mee te pikken. Vooral het muziekprogramma interesseert ons: ik ben heel lang koorleider geweest en mijn vrouw koorzangeres.” Of ze muziek als deze kunnen smaken? “Wel, op onze leeftijd is dat niet evident. Maar op zo’n mooie avond nieuwe dingen leren kennen is fantastisch.” En laat dat nu net het mooiste zijn van Theater Aan Zee: voor zowel een breed als een nichepubliek, en blijkbaar ook voor jong en oud. (MVS)

STATUE SPEELT VRIJDAG EN ZONDAG OM 17U OP EEN VOORLOPIG NOG VERBORGEN LOCATIE IN HET CENTRUM VAN DE STAD.

TEKENAAR AAN ZEE INTERVIEW MET KOEN AELTERMAN

Als je door het Leopoldpark wandelt, zie je op de bomen misschien wel de tekeningen hangen die Koen Aelterman op Theater Aan Zee maakt. Ter introductie maakte Koen de dag voor de festivalgekte losbarstte al een portret van interviewer Filip, en andersom. Het interview hieronder is echter eenrichtingsverkeer.

Hoe ben je hier op TAZ beland?

Koen: “Op een expo in Brugge stelde ik de tekeningen van mijn reis naar Thailand tentoon. Liv Laveyne (*programmator Jong Theater, FT*) zag die, en vroeg of ik ook een getekend verslag wilde maken van Theater Aan Zee.”

Klopt het dat je het festival niet kende?

“Ja. Ik ben hier ook alleen aangekomen, maar heb de afgelopen dagen al een aantal leuke mensen leren kennen terwijl ik een portret van hen tekende (*lacht*). Verder heb ik onder andere de opbouw, en een schets van een try-out gemaakt. De bedoeling is om elke dag een aantal nieuwe tekeningen te maken.”

Is het niet moeilijk om zoiets vluchtigs als theater te tekenen?

“Ik schets vaak tijdens een voorstelling. Als ik een mooi beeld zie, probeer ik de voorstelling op pauze te zetten en er een mentale foto van te maken. Voor het project The Young Ones van deSingel maak ik ook tekeningen, onder meer van dans. Een tekening maken op basis van een foto zegt me maar weinig.”

Was je als kind al bezig met tekenen?

“Mijn moeder zegt altijd dat ik van zodra ik een potlood kon vasthouden, al tekeningen maakte. Dat is een hobby gebleven, en uiteindelijk ben ik dan illustratie gaan studeren aan Sint-Lucas in Gent, waar ik u ook mijn lerarenopleiding afrondde. In mijn vrije tijd speel ik ook zelf amateurtheater.”

Misschien kun je je eigen beroep uitvinden: theatertekenaar.

“Dat lijkt me wel wat. Misschien het nieuwe gat in de markt?” (FT)

**LEOPOLDPARK - AAN DE BOMEN EN...
IN DE TAZETTE**

‘TAZ FESTIVAL ALS SPRINGPLANK’ LIV LAVEYNE EN SOPHIE DE SOMERE OVER HET JONGE THEATERGEWELD

De eerste dag van een festival gaat doorgaans gepaard met een aangename drukte. Medewerkers krielen als noeste mieren door de hoofdkwartieren; bezoekers nemen hun toevlucht tot de koele schaduwplekjes in en rond het Oostendse Leopoldspark, dat deze editie van Theater Aan Zee de rol van festivalcentrum op zich neemt.

Jong Theater-programmatrices Liv Laveyne en Sophie De Somere wisselen die drukte even in voor een rustige plek onder de zon om te vertellen over de nieuwe lading jonge theatermakers die dit jaar de koningin van de badsteden met een bezoekje vereren. En dan vooral over hoe zij hen uit de omvangrijke vijver van jonge theatermakers hebben opgevist. Hoe uit een aanzienlijke lading druiven – elk met hun eigen karakteristieke kenmerken – een smaakvolle wijn wordt gedistilleerd; fruitig en met pittige nasmaak. Idealer wijze geconsumeerd van 26 juli tot 4 augustus, vergezeld van een zachte zomerzon.

Er zijn veel jonge theatermakers die elk jaar weer met nieuw werk naar buiten komen. Hoe zijn jullie tewerk gegaan om bij deze selectie uit te komen?

Sophie De Somere: “We zijn het hele jaar door zo veel mogelijk voorstellingen gaan bekijken. We hebben nagenoeg alle voorstellingen aan de verschillende theaterscholen aangedaan. Dat maakt het mogelijk het jonge werk in de marge op te volgen, zeker als je dit een gans jaar volhoudt. We hebben héél veel gezien.”

Liv Laveyne: “We hebben het aantal voorstellingen opgelijst, het waren er, geloof ik, 355. Je hebt natuurlijk veel festivals waarop je vaak vijf voorstellingen op een dag kunt zien. Soms zelfs rlf, korte dan.”

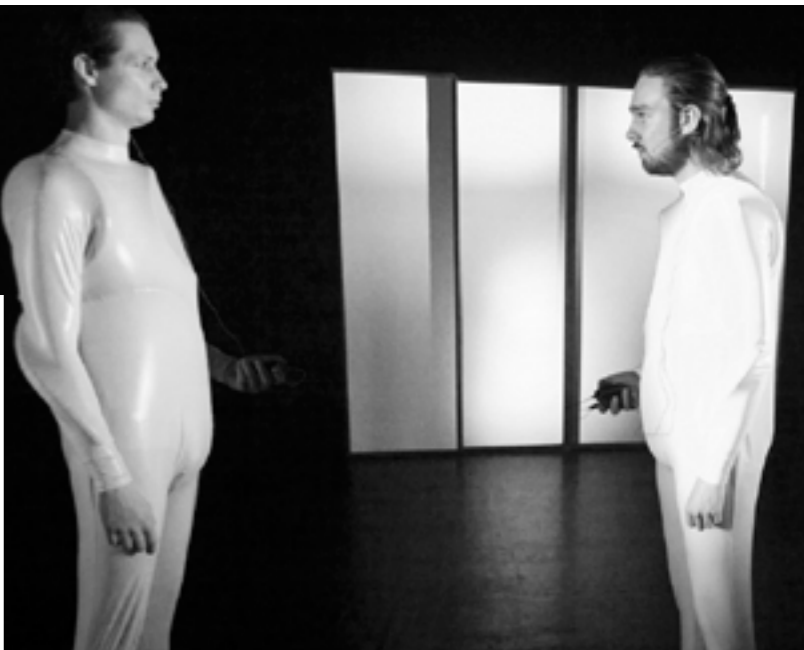
SDS: “Maar dan ben je wel *groggy*.” (*lacht*)

Wat zoekt Theater Aan Zee precies in een jonge theatermaker?

LL: “Het meest eenvoudige criterium is dat het ons iets ‘moet doen’. Men moet ons op één of andere manier kunnen raken; ons zowel laten lachen als laten huilen. Men moet van slimheid getuigen en ons een breder zicht op de werkelijkheid kunnen geven.”

SDS: “Men moet vooral ook zichzelf zijn. Je moet kunnen zien dat een jonge maker op zoek is naar wat hij precies wil vertellen en hoe dat concreet wordt aanpakt. Je moet een eigen stem ontwikkelen in een wereld waar bijna alles al gedaan is. Als je beslist om iets te maken moet je van creativiteit en originaliteit getuigen.”

De omkadering van Jong Theater volgt dit jaar een systeem van mentoren en juryleden. Wat is hun functie en welke

meerwaarde bieden zij voor de jonge makers, binnen en buiten het kader van het festival?

LL: “Eigenlijk was het idee om mentoren te gaan gebruiken al aanwezig voor Sophie en ik de programmatie op ons hebben genomen. De vorige programmator Maarten Soete heeft het mentorsysteem geïnstalleerd. Toen waren de mentoren echter eveneens de juryleden, wat een vrij dubbele positie oplevert. Vorig jaar waren er officieus ook al enkele mentoren bij bepaalde projecten betrokken. Het is pas dit jaar dat we officieel met die mentoren naar buiten komen. Dit zijn Peter Anthonissen, Mieke Versyp, Dirk Pauwels en Marc Lybaert. Ook Bernard Van Eeghem komt enkele projecten begeleiden. Hun functie bestaat er voornamelijk uit heel veel werk te gaan bekijken. Zij hebben vaak ook al voor aanvang van het festival met sommige makers samengewerkt. Zij begeleiden hen het ganse traject, terwijl de juryleden [*dit jaar Lucas Deman, Tuur Devens, Patrick Allegaert, Simone Hogendijk en Tom Rummens, HD*] vooral gaan kijken om tot een oordeel te komen. Dat is toch wel een compleet andere positie.”

SDS: “Het is ook vaak zo dat de jonge makers zowel op productioneel als op inhoudelijk niveau met vragen zitten. Het is leuk dat er dan iemand is om deze vragen te beantwoorden.”

LL: “Een mentor kent vele gedaantes, hé. Een mentor is een dramaturg, een regisseur of bij momenten zelfs een psycholoog. *You name it.*”

SDS: “Automatisch ontstaat er ook een vertrouwensband tussen beide partijen. Dan kan ik me inbeelden dat die jonge makers in de toekomst vaker beroep zullen doen op hun mentoren. De stap is vlug gemaakt om hen eens op te bellen en uit te nodigen voor een volgende creatie. Op die manier ga je veel verder dan het festival. Je creëert een basis; een databank van contacten die zowel op praktisch als op inhoudelijk vlak iets kunnen bijbrengen.”

LL: “Het is ook wel zo dat wij de makers na het festival blijven opvolgen en introduceren aan andere festivals. We nodigen op Theater Aan Zee zelf ook veel pers en programmatoren uit, waardoor we meteen ook de potentiële speelkansen vergroten. We maken hen toonbaar bij een groot professioneel maar ook niet-professioneel publiek.

RECENSIE JONG THEATER NAAST/HINTERLAND

Ik wist niet dat het zo moeilijk was: op een kruispunt staan in een drukke straat. Misschien komt het omdat de natuurlijke staat van de mens die van beweging is: ergens heengaan, iets verwezenlijken, een doel najagen. Wie plompverloren stilstaat midden op straat moet wel iets mankeren, oordelen lacherige of verwonderde blikken. Er scheelt dan ook werkelijk iets met het personage dat in *Naast/Hinterland* aan het woord is. Alleen is het moeilijk te definiëren wat – moeilijk en makkelijk, omdat iedereen het wel eens meegemaakt heeft: midden in je drukke leven van verwezenlijkingen overvalt je zomaar een onwezenlijkheid, een leegte die vanuit de buik naar de kop stijgt en daar alleen nog maar kan hameren: Stop. Stoppen. Stoppen. Elk gebed heeft een herhaling nodig, maar waar bidt dit personage voor? Voor rust? Voor zingeving? Voor zichtbaarheid?

Naast/Hinterland is een project van Sara Vertongen, actrice en maker uit de Braakland/ZheBilding-stal. De voorstelling werd ontwikkeld op locatie in Leuven en reisde vandaar in aangepaste vorm naar Antwerpen. Aangepast, want de hoofdrolspeler is de stad, met haar specificiteit aan geuren, geluiden en verhalen – en toch is elke stad ook weer dezelfde, als plek om in te verdwijnen wanneer die verdomde scheur in de ziel weer eens te hard schrijnt. *Naast/Hinterland* vat meerdere paradoxen tegelijk: de stad is persoonlijk maar ook anoniem, een mens die tracht te verdwijnen wil vooral gezien worden. Oostende legt daar nog een betekenislaag bovenop als terminus en transitstad, stad van reizigers én van aangespoelden. Vertongen stuurt de bezoeker in een intieme audiotour door haar tekst en haar locatie, die al even dubbelzinnig is: wanneer wordt rust eenzaamheid, wanneer slaat het gevoel van op het dak van de wereld te zitten om in valvrees? Het personage laat zich naar een plek voeren, hoog boven de stad, waar ze probeert opnieuw overzicht te krijgen. Maar dezelfde onrust die haar dwingt te schuilen in een onbestemde kier van de stad dwingt haar ook weer de straat op. Haar – en mij. Wanneer ze me vriendelijk verzoekt op het drukke kruispunt van de winkelstraat halt te houden aarzel ik, uitkijkend naar de beschutting van een gevel, een paal om nonchalant tegen te leunen. Maar de stem

in de koptelefoon weet precies waar ze me wil: daar, in die cirkel, in het midden, in het oog van iedereen. Met uitgestoken hand. Goed dan. De schaamte overwonnen, de moed samengeraapt en gesprongen, even dan. De verlegenheid bonst door heel mijn lijf. Dan doet zich een vreemd fenomeen voor. Zolang ik bewust en met open blik de stroom passanten aankijk, heb ik best wat bekijks. Het duurt dan ook niet lang voor die blikken me te veel worden, en iets zich sluit, er een vlies over m'n ogen schuift, als bij een oude hond met staar. Verstand op nul en blik op oneindig, dat is plots een stuk comfortabeler. Ik word nauwelijks nog opgemerkt – wie afstand doet van zichzelf doet dat blijkbaar meteen ook van de anderen. Dit is een voorstelling, straks stap ik uit de cirkel en wandel terug naar huis. Maar de straat loopt vol met dit soort chronische onzichtbaren. Tijd om eens wat mensen in de ogen te kijken. (EC)

VR 27/07 TEM ZA 4/08. TICKETS, UUR EN
LOCATIE ENKEL AAN INFOSTAND

CIJFER VAN DE DAG

23 jaar geleden bracht de Nederlandse muziekformatie De Kift een eerste lp uit: *Yverzucht*. Ze noemden het zelf “een afgemeten en stuiterend begin”, met gestaag groeiend succes sindsdien en uitstapjes richting opera, literatuur en poëzie. Vorig jaar kwam hun meest recente cd uit, simpelweg *Brik* getiteld. Het verhaal van “een woestijnrit, een geluiskruistocht van hier tot aan Rio de Janeiro”. Schrijver en journalist Bert Wagendorp omschreef het als volgt: “De Kift is geboren in fanfare, gedoopt in punk en groot geworden in liefde voor muziek en poëzie...” Exclusief voor België komt het combo vanavond van jetje geven op Café Koer, vanaf 21 uur. Ze brengen mee: Brik, het gelijknamige, zelfgebouwde orgel opgetrokken uit, jawel, schroot en oud ijzer. Komt dat horen, komt dat zien!

‘DE ONVERWACHTTE ONTMOETING’ PJ VERVONDEL OVER JONG MUZIEK

Voor Pieterjan Vervondel, programmator van Jong Muziek op TAZ, is deze festivaleditie al zijn zevende op rij. Maar de zoektocht naar originele muzikale acts wordt er niet minder boeiend op, zo blijkt tijdens een kort gesprek. We zitten aan tafel bij de Koffie Queen – “Twee espresso, alsjeblieft” – en van de overkant van de parkvijver waait de soundcheck van Statue ons tegemoet. De winnaars van vorig jaar in Jong Muziek bijten straks de spits af met hun eerste van drie ‘interventies’. Lees: verrassingsconcerten op onverwachte locaties. Vervondel: “Morgen spelen ze een set aan de Drie Gapers – met maar liefst twintig extra gitaristen. En ze zijn zelf al met zeven muzikanten. Veel volk samen, enfin. Dat gaat de moeite zijn.”

Met een shot cafeïne in de hand kijkt Vervondel terug op een pittig jaar als talentscout, waarbij hij – net als vorige jaren – in de meest uiteenlopende genres ging grasduinen: van pop en folk tot elektronica en jazz. Vervondel: “Het is altijd weer leuk om de best mogelijke puzzel te maken. En ja, het is opnieuw zeer verschillend allemaal. Mijn uitgangspunt is dat ik het publiek elke dag iets totaal anders wil presenteren. Alsof je een soort van tienrittenkaart kunt kopen die je naar de meest onverwachte plaatsen brengt. Liever dat dan veel van hetzelfde in één genre – het gevoel van: daar staat weer iemand met een gitaar. Niet dat ik daar iets tegen heb, uiteraard. Maar er valt zoveel te beleven in de muziek, dus: waarom dat niet tonen?”

Om tot een festivalselectie te komen vertrouwt Vervondel niet zozeer op de concertkalenders, als wel op onverwachte ontmoetingen en verhalen, zo blijkt. Zoals bij Andrea Voets, een harpiste uit Brugge. “Zij heeft me twee jaar geleden al gecontacteerd. Met de mededeling dat ze de harp als instrument weer op de internationale kaart wilt zetten. Van zo’n eigenzinnige ambitie word ik vanzelf al nieuwsgierig. Dus ik heb gereageerd, maar vorig jaar lukte het nog niet in haar agenda. En zo is er achter elke nieuwe naam wel een verhaal. Mensen sturen me een mail, of ik hoor iets viavia. Daar zitten soms ook straatmuzikanten tussen. Of zoals nu: muzikanten uit de krakersbeweging – zijnde The Bucket Boyz. Die spelen op emmers, letterlijk. Ik hoop dat ze komen opdagen, want vorig jaar hebben we hen last minute moeten annuleren door omstandigheden. Die drummer speelt op een jerrycan waar een koord aan vasthangt voor de bas...”

“In elk genre zijn er mensen straf bezig. Dat is een fijn gevoel: als je helemaal opgeladen van een concert naar huis terugkeert. Dan vergeet je de kilometers die je wel eens moet

aflleggen om er te geraken. Op zo’n terugrit bedenk ik telkens weer hoe graag ik deze job doe. Er is trouwens ook veel veranderd: zeven jaar geleden was er nog geen Facebook of Spotify, en een site als MySpace is intussen alweer passé.”

“Theater Aan Zee is, veel meer dan een wedstrijd, een platform om mensen kansen te geven. Want er zijn al genoeg wedstrijden in Vlaanderen en België. Maar voor beginnende bands is het minstens zo spannend om in een goeie context, en in technisch goeie omstandigheden, een nieuw publiek te leren kennen. En vice versa. Die ontmoeting, daar is het ons om te doen. En als je bijkomend nog een investeringsenveloppe meekrijgt, des te beter.”

ZIE GINDS KOMT... STOOBOOT

Pieterjan Vervondel: “Ik heb vorig jaar in de jury gezeten voor de Nekkanacht, die wedstrijd voor Nederlandstalige liedjes in de AB in Brussel. Dat was samen met Thé Lau trouwens. Niels Boutsen, alias Stoomboot, heeft die wedstrijd gewonnen, maar al tijdens de preselecties was ik overtuigd dat ik hem graag wou vragen voor TAZ. Hij kan het publiek rond zijn vinger winden, dat heb ik daarna ook nog eens meegemaakt in een jeugdhuis – toch weer een totaal andere context dan de AB. Stoomboot: dat is een jonge gast op een kruk, met een grote gitaar en een stem die eerst vree stillekes klinkt. Maar gaandeweg krijgt hij iedereen mee en wordt het muisstil. Het is een perfecte opener voor deze editie, lijkt me. En het bewijs dat ik dus echt niets tegen een zanger met een gitaar heb (*lacht*). Ik moest zelf een beetje aan Zjef Vanuytsel denken, ken je die? Ik leerde die kennen van de platen van mijn ouders (*Zjef Vanuytsel is o.a. bekend van het lied ‘De zotte morgen’ SH*). Maar ik nodig iedereen uit om zelf de liedjes van Stoomboot te ontdekken...” (*SH*)

**VANDAAG OM 11U30 @ FORT NAPOLEON EN OM
15U00 @ CAFÉ KOER**

STIJN DEVILLÉ (BZB) CENTRALE GAST PRAAT VRIJUIT

Stijn Devillé vormt samen met Adriaan Van Aken en Els Theunis de artistieke kern van Braakland/ZheBilding, het Leuvense gezelschap dat de centrale gast is van deze editie. Eén van de eerste voorstellingen op Theater Aan Zee is *Hebzucht*, een ‘leerstuk’ van Devillé over de economische crisis. Maar zoals hij het zelf verwoordt, “nobele intenties zijn geen vrijgeleide voor een slechte voorstelling”.

***Hebzucht* is waarschijnlijk de meest omstreden voorstelling die jullie al gemaakt hebben, zo bleek uit de verschillende reacties na jullie premièrereeks.**

Stijn Devillé: “Dat zou goed kunnen. *Hebzucht* is waarschijnlijk ook de meest duidelijke productie die we al maakten. In tegenstelling tot bij *Hitler Is Dood*, waarin ik de twijfel van de hoofdrolspelers centraal zette, bleek na mijn research voor *Hebzucht* dat de heel complexe materie die ik verwachtte toch behoorlijk inzichtelijk is. Er zijn veel fouten gemaakt die aanleiding gaven tot de economische crisis, en die toon ik in *Hebzucht*. Zonder dat ik daar zelf een politieke stelling over inneem. Net als in *Hitler Is Dood* toon ik de mechanismen waar het fout liep. Maar het gekke is dat sommigen na het zien van *Hebzucht* reageerden dat dit een typisch tendentieuze reactie van een theatermaker op de economische crisis is, want wij zouden zagezegd toch tegen ‘het kapitaal’ zijn. Maar daar is het mij helemaal niet om te doen. Ik ben geen verkapte marxist (*lacht*).

“Veel mensen reageren dat als het echt zo is wat ik toon, de situatie verschrikkelijk is. Ik kan hen zeggen dat de werkelijkheid vaak nog erger is dan wat we in *Hebzucht* vertellen. Er is een aantal bankiers naar de voorstelling komen kijken, en zij kunnen dat bevestigen. Zo bleek sinds de première nog dat verschillende kopstukken van Barclays, aanvankelijk een sterke ‘bank’ die ooit nog Lehmann Brothers opkocht, op gigantische schaal gefraudeerd hadden. Dat is zo misdadig: wie kun je nog wel vertrouwen?”

Je schreef een open brief aan de recensenten na *Hebzucht*. Welk debat wilde je daarmee openen?

“De bedoeling van die open brief was om binnen de sector een dialoog op gang te brengen tussen theatermakers en recensenten. Ik heb mij dat ook maar gepermitteerd omdat de recensies over *Hebzucht* overwegend tot heel positief waren. Anders was de reactie zeker geweest dat ik een *bad loser* zou zijn. Er zijn trouwens mensen die dat nu

ook denken. Maar mij gaat het vooral over het vreemde fenomeen dat er in recensies vaker over de vorm dan over de inhoud wordt gesproken. Als je het gedurende twee uur met je toeschouwers over een bepaalde inhoud hebt, laat ons het dan achteraf ook over die inhoud hebben. Het was frappant dat we nog nooit zoveel door een publiek op een inhoud zijn aangesproken als na *Hebzucht*, terwijl het in recensies meer gaat over de kleur van onze kostuums – daar wordt ik echt opstandig van.

“Voor mijn part mag men de voorstelling goed of slecht vinden en dat ook gerust zeggen in een recensie. Maar heb het dan ook over de inhoud, en niet alleen over het plotje: ‘X heet zo, en hij is de vader van Y, die de broer is van Z...’ *Who cares?* Dat is maar het glijmiddel om de inhoud gecommuniceerd te krijgen. Het lijkt precies alsof de schikking op het bord belangrijker is dan het gerecht zelf. Natuurlijk is die schikking belangrijk – het oog wil ook wat – maar zeg dan tenminste ook of het een lekker gerecht was of dat het op geen kl*ten trok (*lacht*). Na die open brief kreeg ik van enkele andere theatermakers schouderklopjes omdat er eindelijk eens iemand durfde reageren tegen de recensenten. Maar zo gaat het weer over het feit dat die brief er gekomen is, en niet over de inhoud ervan, wat absoluut niet mijn bedoeling was.

“Ik begrijp ook wel dat veel theater tegenwoordig over de vorm gaat, en dat recensenten heel veel moeten zien, weinig tijd hebben om erover na te denken, en er ook nog eens schandalig slecht voor betaald worden. Dan begin je volgens mij al makkelijker in een soort format te schrijven, en vink je de onderdelen af waar je het over gehad hebt, waardoor er te weinig tijd en ruimte overblijft om het ook over de inhoud en de intenties van de makers te hebben. Een recensente begreep mijn open brief ook verkeerdelijk als een pleidooi om het enkel over de goede intenties van een theatermaker te hebben, ook al is de voorstelling zelf dan niet zo sterk. Alsof nobele bedoelingen een vrijgeleide zouden zijn voor een slechte voorstelling (*lacht*). Die open brief heeft zijn doel trouwens wat voorbijgeschoten. Aanvankelijk wilde ik er op Theater Aan Zee, waar veel recensenten en mensen uit de sector aanwezig zijn, een debat over lanceren. Maar mijn programma zit zodanig vol, dat ik zelf niet op dat debat aanwezig zou kunnen zijn, wat toch niet echt een goede indruk zou geven (*lacht*).”

Ook in de gastvoorstellingen die jullie op Theater Aan Zee uitgenodigd hebben, en in jullie steun onlangs voor een aantal bedreigde theatergezelschappen tijdens de subsidieronde, merk ik een duidelijke keuze voor een hedendaagse inhoud en engagement.

“Dat klopt. Wij houden een pleidooi om het opnieuw ergens over te hebben. Adriaan Van Aken (*co-regisseur bij BZB, FT*) geeft vaak theaterworkshops voor de K.U.Leuven, en werkt daarin op basis van interviews. Eén van de vragen die hij altijd stelt, is deze: ‘Je staat op de hoogste berg ter wereld, wat roep je dan (in de wetenschap dat heel de wereld je kan horen)?’. Eigenlijk is dat een metafoor voor theater, met de uitzondering dan dat je met theater niet de hele wereld bereikt (*lacht*). Ik vind dat als je op een podium gaat staan voor een publiek – dat daar ook nog voor moet betalen – je maar beter ook iets te zeggen kan hebben. Theater is een kunstvorm van het hier en nu, met levende acteurs en een levend publiek. Wel, heb het dan ook over de dingen die de mensen nu aanbelangen.

“Voor ons is het een heel juiste en legitieme insteek om om je heen te kijken, je eigen positie ten opzichte van het hele gebeuren in te nemen, en daar dan theater over te maken. We geven vorm aan een inhoud, en niet andersom. We vinden het belangrijk om niet enkel onze mond open te trekken wanneer het over subsidies gaat. Er zijn ook nog andere wereldproblemen (*lacht*). Gelukkig is er ook nog heel ander theater dan wat wij maken. Hier op Theater Aan Zee hebben we ook dans en muziek geprogrammeerd, twee disciplines die toch meer vanuit de vorm vertrekken.”

Waarin verschillen Adriaan en jij in de inhoud die jullie willen vertellen, en in de manier van werken?

“Geert Opsomer is tijdens onze opleiding aan het RITS ooit afgekomen met een quote van Liz Lecompte van de Wooster Group, waarin ze stelde dat theater één derde autobiografie, één derde kroniek en één derde vorm is. Dat vind ik een interessante stelling: die drie elementen kan je op een driehoek plaatsen, en jouw kunstwerk daaraan aftoetsen. Tom Lanoye zit bijvoorbeeld middenin die driehoek: hij gebruikt zijn persoonlijke geschiedenis om iets te vertellen over de maatschappij waarin hij leeft en opgegroeid is, en hij beheerst zijn literaire vorm ook helemaal. Ik vertrek zelf vaak vanuit de ‘kroniek’, iets wat zich in de maatschappij voordoet of heeft voorgedaan en waar ik mij persoonlijk tegenover probeer te verhouden. Adriaan vertrekt eerder vanuit de ‘autobiografie’ en kijkt vandaaruit naar de wereld om zich heen. Ik zoom in, en hij zoomt uit. We vertrekken vanuit een tegenovergestelde invalshoek en ontmoeten elkaar ergens in het midden. Dat merk je ook in de voorstellingen die we samen gemaakt hebben: bij *Immaculata* heb ik veel research gedaan naar *high school shootings*, en vertrok hij eerder vanuit de herinneringen over zijn middelbare schooltijd.”

Naast jullie voorstellingen zijn er bij Braakland/ZheBilding ook de parcours van o.a. Kris Cuppens (met *Lied* te zien op TAZ) en Sara Vertongen, die beiden ook zelf maken. Is dat

iets wat jullie in de toekomst meer willen doen?

“Al onze spelers en muzikanten weten dat ze met hun plannen bij ons mogen langskomen. We zijn er dan wel streng op: het idee moet voldragen zijn voor we het tot uitvoering brengen. Ook hiervoor gebruiken we de driehoek: zo vertrekt *Lied* van Kris Cuppens heel erg vanuit zijn biografie, maar weet hij toch het particuliere navelstaren te vermijden door uit te zoomen naar de rest van de wereld. We werken allemaal mee aan elkaars voorstellingen, zo iets ontstaat heel organisch. Al is het wel niet zo dat wij een collectief zijn dat alles samen beslist of zonder regisseur werkt. Meestal is ofwel Adriaan of ik initiatiefnemer of regisseur.”

De laatste twee jaar zijn jullie van een goed bewaard geheim tot een bekendere naam uitgegroeid, nadat jullie o.a. de Taalunie Toneelschrijfprijs en de Cultuurprijs van de K.U.Leuven en die van de Vlaamse Gemeenschap wonnen, en het Stadsgezelschap van Leuven en de curator van Theater Aan Zee werden. Toch denk ik niet dat jullie wezenlijk veranderd zijn. Klopt dat?

“Het is gek dat wanneer je pas een prijs gewonnen hebt, mensen na een voorstelling naar je toe komen om te zeggen hoe merkbaar gegroeid onze voorstellingen zijn. Terwijl ze het bijvoorbeeld over *Immaculata* of *Lied* hebben, twee voorstellingen die respectievelijk uit 2004 en 2005 stammen, en we pas enkele jaren later uitgebreider zijn gaan spelen (*lacht*). Uiteraard zijn we als gezelschap wel wat veranderd in de laatste jaren – het zou maar erg zijn – maar toch heb ik het gevoel dat onze voorstellingen uit pakweg 2004 even kwaliteitsvol zijn als die van nu. Al denk ik wel dat we in 2007-2008 even een dipje gekend hebben, en dat de grote klik bij het publiek er pas gekomen is na *Hitler Is Dood* uit 2009. Wat wel nieuw is, is dat we bij o.a. *Dwaallicht*, *Hebzucht* en *Hitler Is Dood* met grotere casts zijn beginnen werken dan ervoor, dat we met de Naast-cyclus van Sara Vertongen ook op locatie gingen spelen, en dat we met *Klopterop* voor het eerst ook een voorstelling voor kinderen gemaakt hebben.”

Deze tiendaagse op Theater Aan Zee met heel het gezelschap en de achterban zal waarschijnlijk wel de ideale teambuilding zijn voor jullie?

“Klopt. Twee zomers terug op de Zomer van Antwerpen speelden we eens een hele maand *Dwaallicht* op locatie, en toen leefden we ook in een soort microkosmos. Dat was natuurlijk maar één productie, nu zijn we hier met de hele ploeg. We beschouwen dit ook als een bekroning voor drie jaar bikkelhard werken. 's Zomers zaten we immers ook niet stil, met *Dwaallicht* en onze verhuis van de Molens van Orshoven naar OPEK. Vijf augustus is een datum die al lang omcirkeld staat in onze agenda: voor het eerst in jaren vakantie! Maar eerst pieken we nog tien dagen natuurlijk, om daarna in het zwarte gat te vallen (*lacht*).” (*FT*)